

LANETLİ ÇOCUK VE HİPNOZ

Aydın ERTEKİN¹

Öz: Fransız Edebiyatının tartışılmaz en büyük yazarlarından birisi olan Balzac'ın yaklaşık yüz kadar roman ve öyküyü *İnsanlık Güldürüsü* adı altında yayınlaması boşuna değildir. Yazarın eserlerinde işlemediği konu, ele almadığı tür neredeyse yok gibidir. Bunu yaparken amacı toplumu oluşturan tüm katman ve insanları ortaya koymak, çözümlemektir. Bunu zaten kendisi de açıkça dile getirir. Bu amaçla yaşadığı dönemde ona malzeme oluşturabilecek hiçbir şeye de kayıtsız kalmaz. Mesmer'in *canlı manyetizma*'sı ya da *hipnoz*'u da bunlardan birisidir. Balzac konuyla ilgilenmiş, ilgili metin ve deneysel sonuçları incelemiş, konuyla ilgilenen kişilerle bile görüşmüştür. 1834'te Bayan Hanska'ya yazdığı bir mektupta kendisinin de manyetik güçlere sahip olduğunu söylemeye kadar işi ileriye götürür. Manyetizma ise 19. yüzyılda dönemin gündemini oluşturan bilimsel bir yaklaşım olarak karşımıza çıkar. Franz Mesmer'in bilimsel deneyleri kimi o dönem yazarlarının ilgisini ve dikkatini çeker. Manyetizma, uyurgezerlik ve katalepsi gibi konulara hakikat atfeden Balzac da bunlara karşı kayıtsız kalmaz ve yapıtlarında kullanmaktan çekinmez. Yazar manyetizmayı her bir kişinin özünde bulunan ülküsel kişiliği ortaya çıkarmada önemli bir araç olarak görür. Balzac insanın kendi beni ötesinde gerçek başka bir ben'in olduğunu ve bu ben'in manyetik deneyimlerle sonsuzluğa ve hakikate erişebileceğine inanır. Çalışmada, o dönemde tıpsal anlamda tartışmalı olan ancak yazarlara konu teşkil eden bu konunun Balzac tarafından *Lanetli Çocuk* adlı romanda nasıl uygulanmaya çalışıldığı ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Balzac, Lanetli Çocuk, Mesmer, Hipnoz.

Ruhsal ya da tıbbi gerekçelerle insanoğlunun hipnozu deneyimlemesi belki de insanlık tarihi kadar eskidir. M.Ö. 1550 yıllarında yazıldığı sanılan ve Ebers tarafından Mısır'da bulunan bir tıp papirüsünde "*elini ağrının üzerine koy ve ona gitmesini söyle*"² diye yazması bu bağlamda ilginçtir. Antik Yunan'da Sokrates ve Kharmides arasında geçen bir konuşma ise yine hipnoza dair imler taşır. Sokrates başı çok ağrıyan Kharmides'i yaprak ve büyümlü sözlerle tedavi etmeyi kabul eder ve şöyle der: "*gerçekkte, bedene ve insana tüm kötülükler ve*

1 Yrd. Doç. Dr. Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Fransız Dili ve Edebiyatı.
aertekin@atauni.edu.tr

2 http://fr.wikipedia.org/wiki/Histoire_de_l'hypnose. Erişim tarihi: 10.11.2013.

tüm iyilikler ruhtan gelir. Bu yüzden başın ve bütün bedenin sağlıklı olması isteniyorsa, her şeyden önce ruhun tedavi edilmesi gerekir. Ruh büyü sözleriyle tedavi edilir. Bu büyü sözleri de güzel söylevlerdir, aziz dostum. Bu söylevler ruhta bilgelik doğurur; bilgelik meydana gelince de, başı ve bedenini geri kalan kısımlarını sağlıklı kılmak kolaydır.” (Palton,1986: 33) Sağlık ve hekimlik Tanrısı Akslepion adına kurulan tapınaklarda hastalar hipnotik transa sokulup, dua ve telkinlerle tedavi edilmeye yine, 13.yüzyıldan itibaren Anadolu’da kurulan Bimarhanelerde su sesi eşliğinde telkin ve müzikle ruh hastaları iyileştirilmeye çalışıldığı da bilinen vakalardır. Dünyanın farklı medeniyetlerinde genellikle müzik ve danslarla transa geçen kişilerin kendilerine has teknik ve yöntemler ile hasta diye kabul edilenleri hipnotik bir duruma sokup onları tedavi etmeye çalıştıklarını resim, kayıt ve metinlerden hareketle saptamak da olasıdır. Tüm bunlar temel yöntem aracı telkin olan hipnozun insanlığın ilk dönemlerinden beri var olduğunu doğrular nitelikte gözükmektedir. Günümüzde kimi yerlerde hala ilkel biçimiyle yapılan hipnoz geçmişte bilim çevrelerince önceleri şarlatanlık, büyücülük, sahtekârlık olarak nitelendirilmesine karşın artık birçok ülkede bilimsel açıdan yardımcı bir tedavi şekli olarak kabul edilmiştir.

Hipnozun bilimsel olarak kabul edilmesi yolundaki ilk deneysel çaba ise Avusturyalı hekim Franz Antoine Mesmer³ ile başlar. *Canlı Manyetizma* teorisi ile hipnozu ilk kuramlaştıran kişi olan Mesmer, bilinen tıbbi tedavilere cevap vermeyen birçok hastayı iyileştirmiştir. *Teorisi hipnozun başlangıcı kabul edilir.* (Leibold, 1995: 16) Kendisinden sonra Freud dâhil birçok bilim adamı hipnozla ilgilenmiş ve günümüzde kabul gördüğü haline katkıda bulunmuşlardır.

19. yüzyılın ilk yarısında Nerval, Dumas gibi birçok yazar eserlerinde mesmerizmi ele almalarına karşın eleştirilmek korkusuyla Balzac dışında kimse *Canlı Manyetizma*’dan dolaysız olarak bahsetmez. (Spiquel: 8) Yazar mucizevî diye adlandırdığı bu türden düşünce ve deneyimlerden sadece hekimlerin değil

3 Franz Antoine Mesmer (1734-1815) Yıldızların ve Gezegenlerin İnsan Üzerindeki Etkileri konulu tezi ile tıpkı Ay’ın med-cezire neden olması gibi gezegen ve yıldızların insan yaşamını etkilediğine inanıyordu. 1779 yılında Canlı Manyetizma (Magnetisme Animal) adını verdiği kuramda insan bedeninde manyetik bir sıvı olduğunu, bu sıvı dengesinin bozulması sonucu hastalıkların türediğini savlamıştır. Mesmer kendi kendine miknatıslandığını ve bu miknatıslanmanın hareket ya da dokunmayla hastalar üzerinde de aynı yararlı ve güçlü etkileri olduğunu fark etmiştir. Bu güç, varlık ve nesnelere de dâhil olduğu bir akış aracılığıyla gerçekleştirilir. Mesmer insanın bu akışa yoğunlaşabileceğini ve benzerleri üzerinde bu akışı istediği kadar sürdürülebileceğini belirtmiştir. Yöntemler çok çeşitlidir: vücudun üzerine ya da hasta olan bölgelere uzaktan geçişlerle, dokunarak ya da ellerin dayatılmasıyla gerçekleştirilen anı temas. Bu tedavi aynı zamanda bakışla, dokunarak, sözcükle ya da uygulayıcının akışına önceden dâhil ettiği nesne ve ürünlerin yardımıyla da gerçekleştirilebilir. Mesmer tedavi ettiği birçok hastaya karşın tıp çevreleri tarafınca eleştirilmiş, oluşturulan bir komisyon tarafınca da sahtekâr olarak suçlanmıştır. Yaklaşım ve öğretileri bilimsellikten uzak, gizemli, büyüsel ve mistik olarak nitelendirilmiştir. Buna karşın, kendisine ve yöntemlerine inananların onun öğretilerini canlı tutmuş ve mesmerizm adı altında sürdürmüşlerdir. http://fr.wikipedia.org/wiki/Magnetisme_animal. Erişim Tarihi:10.11.2013.

yazarlarından yararlanması gerektiğini söyler. (Spiquel: 9) Başka bir deyişle, *ruhsallık insanlığın ilerlemesine katkı sağladığı ölçüde* (Brix: 8) onu ilgilendirir. Balzac nihayetinde *İnsanlık Güldürüsü*'nün önsözünde *Canlı Manyetizma*'dan bahsedecek kadar hipnoza inanır ve *hipnozun gizemleriyle yoğrulduğunu* (Castex,1951: 173) dile getirir. Ona göre *manyetizma ruhun madde üzerindeki karşı konulamaz yükselişidir.*(Castex,1951: 173)

Yazarın *Lanetli Çocuk* (1837) adlı romanı bu bağlamda hipnozun yazıya döküldüğü ve “Felsefi incelemeler” öbeği altında yer alan bir eser olarak karşımıza çıkar. İlk bakışta aşk, nefret, derebeylik, ölüm, zulüm gibi klasik izlekler ve basit bir olay örgüsü etrafında oluşturulmuş bir Balzac romanının *İnsanlık Güldürüsü*'nün “Felsefi incelemeler” öbeğinde yer alması ilginç olarak değerlendirilebilecek olsa da yazarın eserini bu öbek altında konumlandırması boşuna değildir. Balzac, gerçekçi bir yazar olarak, hipnozu ya da *Mesmer'i gerçeğin bütünselliği* (Spiquel: 10) bağlamında ele alır. Dolayısıyla romanı klasik yaklaşımlar bir yana, bu bakış açısıyla incelemek gerekir.

Roman “Anne nasıl yaşadı?” ve “Oğul nasıl öldü?” başlıklı iki bölümden oluşur. İlk bölümde, zenginliğini ve soyluluğunu devam ettirme arzusuyla bir erkek çocuk isteyen zalim kont Hérouville, erken doğum yapan karısı Kontes Jeanne d'Hérouville'in dünyaya getirdiği Etienne'ni kendisinden olmadığı gerekçesiyle reddeder. Kontes bunun üzerine oğlunu zalim kocasından uzak tutar. Oğlunu yetiştirme ve koruma konusunda kendisine yardım eden ise Çıkıkçı Antoine Beauvouloir'dır. Doğanın incelikleri, ruhun derinliklerindeki yüce duygular Etienne'e öğretilir. Daha sonra Maximilien doğar. Kont, bu çocuğa sahiplenir ve onu soyunu yürütecek bir oğul olarak görür. Etienne'nin aksine Maximilien bir savaşçı olarak yetiştirilir. Romanın ikinci bölümünde ise Kont, artık seksenli yaşlara merdiven dayamıştır. Bir gün gelen bir mektupla ikinci oğlu Maximilie'nin öldürüldüğünü öğrenir. Bu olaydan sonra, soyunu yürütmesi için mecburen lanetlediği ilk oğlu Etienne'e ilgi göstermek zorunda kalır. Etienne olup biten her şeye rağmen olanları unuttur. Beauvouloir'ın kendisi gibi narin, duygusal, ince ruhlu güzel kızı Gabrielle'e âşık olur. Kısa sürede büyük bir aşkla birbirlerine bağlanırlar. Ancak kont bu ilişkiye karşı çıkar. Etienne'in kendisine karşı çıkmasıyla da öfkeyle oğlunu ve aşığı Gabrielle'i öldürür.

Romanda bazı karakterlerin diğer karakterler üzerinde olumlu ya da olumsuz bir etki yaptığı görülür. İlk bakışta Kont Hérouville ile olumsuz hipnoz olgusunun somut bir görünüm kazandığı görülür. Acımasızlığıyla tanınan bu adam, hem sözleriyle hem de bizatihi kendi varlığıyla çevresine ve özellikle ailesine karşı yıkıcı bir etkiye sahiptir. Kontun eşine karşı olan acımasızlığı evliliklerinin başından itibaren başlar, Etienne'nin doğumundan itibaren de zirveye ulaşır. *Bu evliliğin tek şahidi korkuydu.* (Balzac, 2010: 17) Evlilik töreni paradoksal olarak kontesin en büyük mutsuzluk kaynağı hatta ölüm nedenidir: *sizinle evlendiğinden ötürü göçüp giden annemin ölümünden.* (Balzac,2010: 104) Dükün bu şüpheli tutumundan kaynaklanan acımasızlığı kıskançlığından ileri gelir. Eşine ve oğlu Etienne'e savurduğu ölüm tehditleri dikkat çekicidir:

ananın da çocuğunda da boynunu bir güzel kırarım. (Balzac, 2010: 17) O sırada Etienne'e hamile olan Kontes daha çocuğunu dünyaya getirmeden onu kaybetmekten korkmaya başlar: *Kontun sözleri genç kadının yüreğinde çinlmişti.* (Balzac, 2010: 17) Kont'un bu sözleri karşısında Kontes alt üst olur: *tek bir günü geçmedi ki bu gizli dehşet onun ruhunun en suçsuz coşkularını bastırmasın.* (Balzac, 2010: 17) Kont Kontes'i dış dünyadan ve insanlardan soyutlayarak onda *olası bir cinayetin önsezisi* (Balzac, 2010: 27) ile yaşamaya mahkûm eder. *Kont ruh almaya gelmiş bir iblis gibi dikiliverir* (Balzac, 2010: 27) Kontes'in karşısına. Kontun sesi bile artık onu korkutmaktadır: *o boğuk sesin çıkaracağı en yumuşak tınlar bile onu korkudan tir tir titretiyordu.* (Balzac, 2010: 16) Dünyaya gelmeden bile önce ölüm tehdidiyle karşı karşıya kalan ve bu durumu akıp giden yıllar süresince öğrenen Etienne ise babasından doğal olarak oldukça korkmaktadır. *Babanın oğluna karşı duyduğu nefret en ufak ayrıntıda bile kendini belli ediyordu.* (Balzac, 2010: 36) Etienne, babasının annesi ve kendi üzerindeki baskı ve ürküntü duygusunu sürekli duyumsar ve çocuk halinde bile annesi ile paylaşır. *Kontes kocasının kendi üstünde yarattığı dehşet duygusunu oğlunun da daha küçükken paylaştığını görür.* (Balzac, 2010: 44) Babanın oğlu üzerinde yarattığı bu zararlı ve kötücül etki birçok kez görülür. Kont'un adını duyduğunda bile ruhu daralan bu çocuk, babasının sert ve nefret dolu bakışlarından da etkilenir. *Etienne babasını vicdansız bir düşman olarak görmek* (Balzac, 2010: 37) zorunda kalır. Kendisini çok güçsüz, çaresiz neredeyse yok olmuş birisi olarak görür: *Hérouville Dükü adı bile, onun içindeki tüm enerjiyi tüketen ve bir kaplanın karşısında diz çökmüş bir genç kız gibi güçsüz kulan bir sarsıntı yaratmaya başladı.* (Balzac, 2010: 37) Etienne'in deniz kıyısından gelen babasını gördüğü andaki tepkisi ise çocuğun yaşadığı korkunun ne kadar şiddetli olduğunu bir kez daha göstermektedir. Etienne hemen bir kayanın çatlağında sığınmak için gözden kaybolur ve kalbi de bu arada hızlıca çarpmaya başlar. Çatlağa kulağını dayayan Kont *Etienne'in kalbinin boğuk sesinden başka bir şey duyamıyordu, oğlanın yüreğinin çarpıntısı saklandığı yerin tepesinde yankılanıyordu.* (Balzac, 2010: 64) Bu durum, Etienne'in ruhuna nüfuz etmiş korkunun şiddetini göstermesi bakımından dikkat çekicidir. *İçinde yaman sıkıntularla boğuşurken sessizliğini korudu.* (Balzac, 2010: 65) Babasının daha önce onu açıkça lanetlemesi kuşkusuz çocuğu çok etkilemiştir: *feci sahne belleğine kazındı, öyle ki içine bir hastalık gibi yerleşti.* (Balzac, 2010: 65) Böylelikle Kont'un uyguladığı olumsuz hipnozun yıkıcı sonuçlara yol açtığı görülür.

Çıkıkçı olan Antoine Beauvoulair Etienne'i korumak için Kont'a yalan söyleyerek onun öleceğini söylediğinde Kont'un sevinci apaçık gözükür: *erken doğan çocuğun öleceği kehaneti karşısında, kontun istemedi yüzünde beliren gizli sevinç ..., bu sayede çocuk kurtulmuştu.* (Balzac, 2010: 65) Bu sözleri duyan Kontes bayılır. Çıkıkçı kehanetlerine devam ederek Etienne'in ölmesi ile Kontes'in ölümü arasında bir koşutluk kurar; Etienne'in ölümü beraberinde annenin ölümünü de getirecektir. Kont'un acımasızlığı ve vicdansızlığından zaten bunalmış olan Kontes artık *dalgayaya boyun eğip ölen bir deniz*

kazazedesine benzer. (Balzac, 2010: 27) Bundan böyle Kontes yaşamını şiddetli ağrılarla ve dayanılmaz ıstıraplarla dolu uzun bir hastalıkmiş gibi sürdürür. *Bu düşünceler, o hüznü ve gizli acılarla dolu yaşamı uzun bir hastalık süreci gibiydi* (Balzac, 2010: 52); *onca acı, yaşam ilkelerini zayıflatmış ve hafiflemesi bir yana her gün daha da şiddetlenen bir bitkinlik hastalığı yaratmıştı onda.* (Balzac, 2010: 52)

Bütüncül bir baba baskısına maruz kalan Etienne'in de doğal olarak tek koruyucusu annesi ile birlikte yaşama gücü zayıflar. Üstelik Etienne babasının kararları ne olursa olsun ona bir istisna dışında asla itaatsizlik etmemiştir. Bu istisna da ise, Gabrielle ile evlenmek istediğinde babasının karşı çıkmasına rağmen onu dinlemez ve ona *sizden haksız bir yere bir şey istemiyorum, tek arzum yaşamımla ilgili, yalnızca beni ilgilendiren bir konuda özgürce karar verebilmek: demek istediğim evlenirken* der. (Balzac, 2010: 104) Böylece Kont kendi kişisel çıkarlarını oğlunun çıkarlarına karşı ön planda tutar ve sonu genç adamın ölümüyle bitecek bir tartışma açılır. Doğduğundan beri oğlunun ölümünü arzulayan ve dileyen Kont artık bu isteğini gerçekleştirmek üzeredir. *Onun yaşamını sadece öldüğünü görme umuduyla bağışlamıştı sanki.* (Balzac, 2010: 36) Etienne *canına bunca işleyen tüyler ürpertici adamla* (Balzac, 2010: 102) artık yüzleşmeye karar verir.

Bununla birlikte, bu romanda sonu ölümle biten olumsuz hipnoz olduğu kadar olumlu hipnoz da vardır. Etienne hem annesi hem de Gabrielle üzerinde olumlu bir etki bırakmıştır. Kendisi bir anlamda bu iki kadının yaşam kaynağıdır. Bu durumun tersi de doğrudur.

Öncelikle, Kontes ve Etienne arasında anne sevgisinden kaynaklanan yoğunluk, anne tarafından gerçek bir tutku olarak yaşanmıştır. Birbirlerine çok yakındırlar ve yine birbirlerine hep destek olurlar. Biri diğerinin mutluluk kaynağıdır. Böylelikle, olumlu bir etkiden söz edilebilir. Kontes doğum sırasında bayıldığında, Etienne'nin gözyaşları onu kendine getirmiştir; *yatağın üstüne koyulan çocuğun çığlıkları sanki büyü aracılığıyla onu yaşama döndürdü.* (Balzac, 2010: 33) Hipnoz şu sözlerle somutlaşır: *Kontes gözyaşları içinde gebe kaldığı ve daha şimdiden tek avuntusu, düşüncelerinin ana kaynağı, sevgisinin geleceği, biricik ve narin umudu olan bu çocuğu* (Balzac, 2010: 27) her şeyi ile sahiplenir. Bu durumun terside doğrudur zira Etienne'in annesine karşı hissettikleri de ona yaşama imkânı verir.

Öte yandan, bu olay yine Etienne ve Gabrielle arasında da görülmektedir ancak bu kez sıra dışı bir ortaklık ve saf, gerçek bir aşktan söz edilebilir. Bu durumda, etki karşılıklıdır, çünkü Etienne Gabrielle olmadan, Gabrielle de Etienne olmadan yaşayamaz. Birbirlerini çok seven ve benzeyen bu iki sevgilinin yaşamsal kırılma noktaları, ancak birbirleriyle evlenmeleri durumunda ortadan kalkar gibidir. *İkinizi de yakından tanıyorum ve başka biriyle evlenmenin sizi perişan edeceğini biliyorum.* (Balzac, 2010: 99) Oğlunun geleceğini düşünen Kontes ise *günün birinde benim kadar sevecen bir kadın onun yaşamını aşkla doldurursa eğer, pekâlâ mutlu olabilir* (Balzac, 2010: 47) diyerek bu evlilik

fikrini düşünüp durur. İnanılmaz derecede Kontes'e benzeyen Gabrielle ve Etienne arasında filizlenip güçlenen bu aşk, âşıkların birbirlerini etkileyeceği bir araç haline gelir. Aşkları o kadar güçlüdür ki ruh ve vücutları bir bütün haline gelir. Bu durum hermafroditlik⁴ mitini anımsatır. Bu aşk, onların yaşayacaklarından daha da uzun ve mutlu yaşamalarına da olanak sağlar. Anlatıcı bu durumu şöyle belirtmektedir: *mutluluk yeni yaşamlarının ana sütü gibiydi.*⁵ (Balzac, 2010: 91) Böylelikle aşkın aracılığıyla biri diğerinin yaşam kaynağına dönüşür.

Bu romanda iki tür hipnozdan söz edilebilir. Birisi, Kont'un karısı ve Etienne üzerinde uyguladığı ve onların ölümüyle sonuçlanan olumsuz hipnoz diğeri ise Etienne'nin hayatındaki iki kadının yani annesinin ve sevgilisin üzerinde uyguladığı olumlu hipnozdur. Hipnozun ana kuralı olan *iletişim, etkileşim ve değişim* (Kılıç, 2007: 57) söz konusudur. Kadınların Etienne üzerindeki etkisi de olumlu hipnozdur. Dolayısıyla yaşam ve ölüm ikiliğinde bir hipnozdan söz edilebilir. *Olumsuz düşünceler insan üzerinde ölüm dâhil yıkıcı etkileri oluyorsa olumlu düşüncelerde güçlü etki yaratabilir.* (Leibold, 1995: 13) Romanda bunun iyi bir şekilde ortaya konulduğu görülür.

Kont'un olumsuz düşüncesi ise özellikle Kontes ve Etienne üzerinde etkilidir. Mutsuz ve sürekli korku içerisindeki Kontes küçük bir mutluluk bile yaşayamamıştır. Tüm yaşamı yalnızca acı hatıralar, baskılar ve sıkıntılardan ibarettir. Sürekli ölüm tehdidi altındaki oğlu Etienne ise zaten hassas olan durumunu daha da zora sokmaktadır. Ruhsal bozukluk fiziksel bozukluğu da beraberinde getirir. Sonuçta bütün bu karanlık, olumsuz düşünceler Kontes'in ölümüne neden olur. Hipnozda *olumsuz düşünce ölüme bile yol açabilir.* (Leibold, 1995: 12)

Öte yandan olumsuz, yıkıcı düşüncenin etkisine Etienne de maruz kalır. Bu düşünce aşkın paradoksal iki görünümü ile somut bir nitelik kazanır. Etienne'in Gabrielle'e âşık olması onu daha güçlü kılar ve onda babasına karşı koyabilecek derecede cesaret verir. Buna karşın, aşkın Etienne üzerinde olumsuz bir etkisi de vardır çünkü en düşük ayrı düşme ihtimali bile onda iç sıkıntısı yaratır hatta ölümü bile bu aşk yüzünden olur. Zaten sevgilisi tehdit edildiği için ölür. Romanda düşünce, bu düşüncenin sahibi kişiyi öldürmez ancak çevresini yok eder.

Aslında burada olumsuz düşüncenin bu iki eylemini ortak bir nokta birbirlerine bağlar. Bu da Kont Hérrouville'in çıkarlarıdır. Kontes ve oğlunu yok eden düşüncenin olumsuzluğu ve kötülüğü Kont'un isteği ve iradesiyle doğrudan ilintilidir. Bu istek ve iradenin ilki Kont'un politik ve sosyal konumunun

4 Hermes ve Aphrodite'nin olağanüstü yakışıklılıktaki oğlu Hermaphroditos'a bir pınar Nymphası (perisi) olan Salmakis delice âşık olur. Ancak Salmakis reddedilince ona sarılır ve tanrılardan sonsuza kadar onları birleştirmelerini diler. Dileği yerine getirilir. Her ikisi hem erkek hem dişi cinsi birlikte barındıran varlıklara dönüşürler. (Fink, 2004:184)

5 Fransızca özgün metinde tümce *le bonheur était comme le lait nourricier de la nouvelle vie* 'dir. Kitap çevirmeni bu tümceyi *mutluluktan emiyordu yeni yaşamını besleyen sütü* şeklinde çevirmiş olduğundan özgün tümce tarafimca çevrilmiştir. (Balzac, 2010: 91)

mantıklı sonucudur. O bir konttur ve egemen olma isteği de bu nedenle yadsınamazdır. Bu yüzden baskısını ve üstünlüğünü tebaası, ordusu kadar karısı ve oğlu da kabul etmek zorundadır. Kurallarına herkes uymak ve itaat etmek durumundadır. Kont'un telafi edilemez sonuçları olan diğer bir isteği ise Etienne'in zengin ve soylu bir evlilikten dünyaya gelecek bir çocuk sahibi olmasıdır. Oysa Etienne çıkıkçının kızını sevmektedir. Burada sonu ölümle biten bir sorun ortaya çıkar; farklı sosyal sınıflar söz konusudur ve bu durum Kont için kabul edilemezdir. Etienne'in soylu olmasına karşın Gabrielle değildir. Kont isteğini yerine getirmek için, soylu ve zengin olan Bayan Grandlieu ile Etienne'in evlenmesini ister ancak oğlu bunu şiddetle reddeder. Bu kabul etmeyiş her iki aşığın ölümü ile sonuçlanır. Burada olumsuz düşüncenin bu örneğinden önemli bir sonuç çıkmaktadır. Kont, karısı ve oğlunun hayatı pahasına bile olsa kişisel çıkarlarını ön planda tutmaktadır. Onun yaşamını bu istek ve arzu yönetmektedir ve kendisi gibi zengin olacak erkek bir torunla erkini daha da güçlendirmek istemektedir.

Sonuç olarak, Balzac görüldüğü gibi bireyin pisişesine nüfuz eden düşüncenin gücüne inanır ve romanda bu inancını somutlaştırır. Bu düşüncenin olumlu ya da olumsuz etkisi ona sahip olan kişinin isteği ve duygularıyla işlerlik kazanır. *Hipnoz olan kişinin bilinçaltına verilen komuta yani telkine karşı hiçbir karşı koyuşu yoktur.* (Kılıç, 2007: 37) Roman kahramanları iyi ya da kötü söylem ve duygularına koşut olarak gerek bedensel gerekse ruhsal olarak etkilenirler. Balzac *canlı manyetizmada iradenin işlevi üzerinde durur. Bu irade insanın öncelikli ilkesidir.* (Spiegel: 9)

Yazarın hipnoz kavramını ele alıp bir romanında işleme bize 19. yüzyılda bu kavramın önemsendiğini ve ele alındığını gösterir. O'da dönemin kimi yazarları gibi mesmerizm düşüncesinden etkilenmiştir. Balzac *birbirleriyle sıkı sıkıya bağlantılıymış gibi, gerçeğin ve varoluşun farklı görünümlerini düşündüren hipnoza inanır.* (Jourde, 1996: 47) Yazarın amaçlarından biri, kuşkusuz ulaşılması güç, gizemli bilgilere ulaşmak ve vakıf olmaktır. Bu bağlamda ezoterik, paranormal olaylar ve doğüstü olan her şeyle de ilgilenir. Ayrıca *bu esrarengiz gücün gizlerine sahip olduğunu da belirtir.* (Castex, 1951: 1173) *Lanetli Çocuk* bu bağlamda Mesmer hipnozunun yazıya dökülmeye çalışıldığı bir örnek olarak karşımıza çıkar.

KAYNAKÇA

Balzac, H. de. (1926). *La Comédie Humaine. Études Philosophiques III.* Paris: Libraire Louis Conard.

----- (2010). *Lanetli Çocuk*, (Çev. Orçun Türkay). İstanbul: YKY.

Binet A. et Féré C. (2005). *Le Magnétisme Animal. Etudes sur l'hypnose.* Paris: L'Harmattan.

- Brix, M. Révélations magnétiques: *Mermérisme et Religion*. Makale. Namur : Faculté Notre-Dame de Paris. Erişim adresi : http://etudes-romantiques.ish-lyon.cnrs.fr/wa_files/MichelBrix.pdf
- Castex, P.-G. (1951). *Le Conte Fantastique en France*. Paris: José Corti.
- Fink, G. (2004). *Antik Mitolojide Kim Kimdir?* İzmir: İlya Yayınları.
- Goldberg, B. (2011). *Hipnoz*. İstanbul: Nokta Kitap.
- Jagot, P.-Cl. *Comment Guerir Par le Magnetisme*. Pdf Kitap, Erişim adresi: <http://spirite.free.fr/ouvrages/jagot/magnetisme.htm>
- Jourde, P. (1996). *Visages du Double*. Paris: Nathan.
- Kılıç, Y. (2007). *Hipnoz*. Ankara: Yurt Kitap Yayın.
- Leibold, G. (1995). *Hipnoz ve Telkin Yoluyla Tedavi*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Mende, S. (2010). *Hipnoz, Temel ve Pratik Bilgiler*. İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Müezzinoğlu, A-E. (2011). *Tıbbi Hipnoz Eğitimi*. İstanbul: Sokak Kedisi Yayınları.
- Platon. (1986). *Dialoglar II*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Spiquel A. *De l'aventure d'un adjectif: le magnetisme animal de Mesmer*, Makale, Université de Valenciennes. Erişim adresi: <http://www.equipe19.univ-paris-diderot.fr/Colloque animal/Spiquel.pdf>

THE HATED SON AND HYPNOSIS

Abstract: Balzac, one of the most prominent and notable authors of French Literature, wrote nearly one hundred novels and short stories under the title of *La Comédie Humaine*. In his various literary works, he dealt with almost any kind of topics. While doing this, his main aim was to portray and analyse each and every type of person that forms the society, which is what he also stated himself. For that purpose, he didn't remain indifferent to anything that can be a source for writing at that time. Mesmer's *animal magnetism* and *hypnosis* are two examples of this. Balzac dealt with the topic by analysing the texts and studies related, he even interviewed with people interested in the issue. In the letter he wrote to Ms. Hanska in 1834, he stated that he also had magnetic power. The writer considered magnetism as a part of existence and reality, connected strictly to each other and which is controlled by a superior power. Magnetism is a scientific approach becoming a current issue in the 19th Century. Franz Mesmer's scientific experiments attracted the attention of some writers at that time. Balzac, accredited with some issues such as magnetism, night waking, catalepsy, could not remain indifferent to the matter, thus used them in his works. The writer viewed magnetism as a significant tool in uncovering ones utopian personality. Balzac believed that humans possessed individuality besides theirs, and reality and eternity could be obtained through magnetic experiments. The writer, who gave magnetism such a broad meaning and role, considered it as a communication tool between the eternal and spiritual personality, found

hidden in every individual. In this study, how this medically controversial topic of that time, which caught the interest of writers, was dealt in Balzac's novel titled *L'Enfant Maudit* will be studied scientifically.

Key Words: Balzac, *The Hated Son*, Mesmer, Hypnosis.